

Proclaiming the Miraculous: The Other “She’Asah Nissim”

Yael Jaffe - yaelsjaffe@gmail.com

1. Origins of the Bracha

<p>Mishnah Brachot 9:1</p> <p>One who sees a place where miracles were done for Israel says, “Blessed...who performed miracles for our ancestors in this place...”</p>	<p style="text-align: right;">משנה ברכות ט:א</p> <p style="text-align: center;">הַרְוָאָה מְקוֹם שְׁנַעְשׂוּ בוֹ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל, אוֹמֵר בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ בַּמְּקוֹם הַזֶּה...</p>
<p>Talmud Bavli Brachot 54a</p> <p>From where do we know this? Rabbi Yohanan said: The verse states: “And Yitro said, Blessed be Hashem, who saved [you from the hand of Egypt...] (Ex. 18:10).</p> <p>For a miracle of many people we bless, but for a miracle of an individual we do not bless?! But wasn’t there once a man walking along the right side [of the river] when a lion attacked him, and a miracle was performed for him and he was rescued, and he came before Rava and Rava said to him: Every time that you arrive there, bless, “Blessed...who performed a miracle for me in this place.”</p> <p>And Mar bar Ravina was once walking in a valley of willows and was thirsty for water. A miracle was performed for him and a spring of water was created for him, and he drank. And also, one time, he was walking in the marketplace of Mahoza and a wild camel attacked him. The wall cracked open, and he went inside it. When he came to the willows he blessed: “Blessed ...who performed a miracle for me in the willows and with the camel.” When he came to the marketplace of Mahoza, he blessed, “Blessed...who performed a miracle for me with the camel and in the willows!”</p>	<p style="text-align: right;">תלמוד בבלי ברכות נד.</p> <p style="text-align: center;">מָנָא הָנִי מֵיְלֵי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דָּאָמַר קָרָא: “וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה’ אֲשֶׁר הִצִּיל וְגו’.”</p> <p style="text-align: center;">אֲנִיִּסָּא דְרַבִּים מְבָרְכִינוּ, אֲנִיִּסָּא דְיַחֲדָא לֹא מְבָרְכִינוּ?! וְהָא הָהוּא גְבָרָא דְהָוָה קָא אָזִיל בְּעֵבֶר יַמִּינָא, נָפַל עָלָיָה אַרְיָא, אֲתַעְבִּיד לֵיהּ נִיִּסָּא וְאִיתְצַל מִיָּנְיָה. אֲתָא לְקַמְיָה דְרַבָּא, וְאָמַר לֵיהּ: כָּל אֵימַת דְמַטִּית לְהַתָּם, בְּרִיךְ “בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה לִי נִס בַּמְּקוֹם הַזֶּה.”</p> <p style="text-align: center;">וּמַר בְּרִיָּה דְרַבִּינָא הָוָה קָאֲזִיל בְּפִקְתָּא דְעַרְבוֹת וְצָחָא לְמִיָּא. אֲתַעְבִּיד לֵיהּ נִיִּסָּא, אֵיבְרִי לֵיהּ עֵינָא דְמִיָּא, וְאִישְׁתִּי. וְתוֹ, זְמַנָּא חָדָא הָוָה קָאֲזִיל בְּרִסְתָּקָא דְמַחְזָא וְנָפַל עָלָיָה גְמָלָא פְּרִיִּצָּא. אִיתְפָּרְקָא לֵיהּ אִישְׁתִּיא, עַל לְגִוָּה. כִּי מָטָא לְעַרְבוֹת בְּרִיךְ: “בְּרוּךְ ... שֶׁעָשָׂה לִי נִס בְּעַרְבוֹת וּבְגִמְלָא.” כִּי מָטָא לְרִסְתָּקָא דְמַחְזָא בְּרִיךְ: “בְּרוּךְ ... שֶׁעָשָׂה לִי נִס בְּגִמְלָא וּבְעַרְבוֹת!”</p>

<p>Let's say: for a miracle of many people, everyone is obligated to bless; for a miracle of an individual, [only] they are obligated to bless.</p> <p>The Rabbis taught: One who sees the crossings of the [Red] Sea; and the crossings of the Jordan; and the crossings of the streams of Arnon; the hailstones of Elgavish on the descent of Beit Horon; the rock that Og, King of Bashan, sought to hurl upon Israel; and the rock upon which Moses sat when Joshua waged war against Amalek; and Lot's wife; and the wall of Jericho that was swallowed up in its place. On all of these miracles one must give thanks and offer praise before God.</p>	<p>אָמְרִי: אַנִּיסָא דְרַבִּים – כּוֹלֵי עַלְמָא מִיחֵיבֵי לְבְרוּכִי; אַנִּיסָא דִּיחֵיד – אִיהוּ חֵיב לְבְרוּכִי.</p> <p>תְּנוּ רַבָּנָן: הָרוּאָה מַעֲבָרוֹת הַיָּם, וּמַעֲבָרוֹת הַיַּרְדֵּן, מַעֲבָרוֹת נַחְלֵי אַרְנוֹן, אֲבָנֵי אֶלְגָּבִישׁ בְּמוֹרַד בֵּית חוֹרוֹן, וְאֶבֶן שֶׁבֶקֶשׁ לְזֶרוּק עוּג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֶבֶן שֶׁיִּשֵׁב עָלֶיהָ מֹשֶׁה בְּשַׁעַת שַׁעֲשֵׂה יְהוֹשֻׁעַ מִלְחָמָה בְּעַמְלֵק, וְאִשְׁתּוֹ שֶׁל לוֹט, וְחוֹמַת יְרִיחוֹ שֶׁנִּבְלְעָה בְּמִקּוּמָה – עַל כּוֹלֵן צְרִיךְ שִׁיתֵן הוֹדָאָה וְשִׁבַח לְפָנֵי הַמָּקוֹם.</p>
--	--

2. Whose Miracles Count?

A. Individual and Collective

<p>Rabbeinu Yona - Brachot 43a (R. Yona Gerondi, 13th C.)</p>	<p>רבינו יונה - ברכות מג.</p>
<p>"For a miracle of many people..." – That is to say, when it is done for all of Israel or the majority of them...And any miracle which was not done for all of Israel or the majority of them is considered [a miracle] of an individual</p>	<p>"אניסא דרבנים..." – כלומר, שנעשה לכל ישראל או לרובן...וכל נס שאינו נעשה לכל ישראל או לרובן נקרא של יחיד</p>

<p>Abudraham - Blessings of Sight, Praise, and Gratitude (R. David Abudraham, 14th C.)</p>	<p>אבודרהם - ברכת הראייה השבח וההודאה</p>
<p>One who saw the den of lions from which Daniel was saved, or the fiery furnace from which Chananiah, Mishael, and Azariah were saved, should bless: "Blessed are you Hashem...who performed a miracle for the righteous in this place." This was difficult for me, because we say in the Gemara that, for a miracle of an individual, the collective need not bless, as we said above. And this is definitely a miracle of an individual!</p> <p>I then found in the Chidushei Ravash a resolution to this challenge, and here is his language: This is not difficult, because it is similar to a miracle of many people, because it involved a sanctification of God's name, as [the king] said to [Daniel], "Your God, whom you serve so regularly, will deliver</p>	<p>ראה גוב של אריות שנצל ממנו דניאל, וכבשן האש שנצלו ממנו חנניה מישאל ועזריה, מברך "בא"י אמ"ה שעשה נס לצדיקים במקום הזה." והיה קשיא לי, דאמרין בגמרא דאניסא דיחיד לא צריכי רבנים לברוכי, כמו שאמרנו למעלה. והא ודאי ניסא דיחיד הוא!</p> <p>עד שמצאתי בחידושי רב"ש תירוץ לקושיא זו וז"ל: הא לא קשיא, דכניסא דרבנים דמי, כיון שיש בו קידוש השם, שהא אמר ליה (דניאל ו, יז) "אלהך די אנת פלח ליה</p>

<p>you,” and God saved him from the lions. There is no greater sanctification of God’s name than this! And so too with the fiery furnace, and for every miracle which involved a sanctification of God’s name, even for an individual, we bless.</p>	<p>בתדירא וגו', " והצילו השם מן האריות. אין קידוש השם גדול מזה! וכן בכבשן האש, ועל כל נס שיש בו קידוש השם, ואפילו של יחיד, מברכין .</p>
---	---

B. Inherited Experience

<p>Rif - Brachot 43a (R. Isaac Alfasi, 11th C.)</p>	<p>רי"ף - ברכות מג.</p>
<p>For a miracle of many people, everyone is obligated to bless; for a miracle of an individual, [only] they and their child and their grandchild are obligated to bless.</p>	<p>אניסא דרבים כולי עלמא צריכי לברוכי; אניסא דיחיד הוא ובריה ובר בריה צריכי לברוכי, וכולי עלמא לא צריכי:</p>
<p>Rashba - Brachot 54a (R. Shlomo ibn Aderet, 13th C.)</p>	<p>רשב"א - ברכות נד.</p>
<p>Miracles that were done for Israel, everyone must bless for them. But a miracle done for an individual, only they and their child and grandchild must bless. And it stands to reason that this is not specific to their child and grandchild and no others, but rather all of their descendants, with no limit, since they are all like participants in that miracle.</p>	<p>ונסים שנעשו לישראל הכל חייבין לברך עליהן, אבל בנס דידיה איהו ובריה ובר בריה חייב לברך אבל לכולי עלמא לא, כדאי' בגמרא. ומסתברא דלאו דוקא בריה ובר בריה ותו לא, אלא כל יוצאי ירכו, ואין להם הפסק, מפני שכולן כשותפין באותו נס.</p>
<p>Ramban - Torat HaAdam, Inyan HaRefuah (Nachmanides, 12-13th C.)</p>	<p>רמב"ן - תורת האדם, ענין הרפואה</p>
<p>In the Yerushalmi they ask: “Should a person bless for the miracles of their father and the miracles of their teacher?” And because in our Talmud [i.e. the Bavli] it resolves that one should bless along with their children and grandchildren - so too a student should bless!</p>	<p>ובירושלמי בעו: "מהו שיברך אדם על נס אביו ועל נס רבו?" וכיון דאיפשט בגמרין לברוכי הוא ובריה ובר בריה - תלמיד נמי מברך!</p>

3. What Defines a “Miracle”?

<p>Abudraham - Blessings of Sight, Praise, and Gratitude (R. David Abudraham, 14th C.)</p>	<p>אבודרהם - ברכת הראייה השבח וההודאה</p>
<p>Rabbi Asher of Lunel wrote: When we bless on a miracle, whether of a many people or of an individual, it is specifically for a miracle that deviates from the course of nature or from the path of outcomes/causality, such as the crossing-points of the Red Sea and the Jordan, and the like. And like [that which happened to] Mar bar Ravina, when a miracle was performed for him and a spring of water was created for him in the valley of willows. But a miracle that is [just] the course of nature and its outcomes, like if thieves came in the night and one came under threat and was saved, and the like - for that, one need not bless, “Who did a miracle for me in this place.”</p> <p>And if you were to say: But Purim was a miracle in the course of nature, and still we bless, “Who has done miracles,” I can say that there too the event deviated from the course of nature, because of two things: First, that the king’s decree was nullified, which was the opposite of the law of Persia and Medea. And second, that the king killed nearly 80,000 of his own people due to his love for a single woman. And this is not the course of nature!</p> <p>And for Hanukkah, it is not because of the act of Judith that we bless “Who has done miracles,” but rather because of the jar of oil sealed with the seal of the High Priest...</p>	<p>כתב ה"ר אשר מלוניל: הא דמברכין בין אניסא דרבים בין אניסא דיחיד, דוקא בנס שהוא יוצא ממנהג העולם או מדרך התולדה, כגון מעברות הים ומעברות הירדן והדומה להם. וכמר בריה דראבנא, דאיתרחיש ליה ניסא ונפק ליה עינא דמיא בפקתא דערבות. אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו, כגון שבאו עליו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצל וכיוצא - בזה אינו חייב לברך "שעשה לי נס במקום הזה."</p> <p>וא"ת והרי פורים שהי' נס כמנהג העולם ומברכי' שעשה נסים, וי"ל התם נמי יצא ממנהג העולם, מפני ב' דברים: הא' שבטל כתב המלך, והוא הפך דת פרס ומדי. והב' שהרג קרוב לפ' אלף מאומתו בעבור אהבת אשה אחת. ואין זה מנהג העולם וטבעו!</p> <p>ובחנוכה לאו משום מעשה דיהודית מברכין שעשה נסים אלא משום פך השמן שהיה חתום בחותמו של כ"ג...</p>
<p>Shulchan Aruch, YD 218:8 (R. Yosef Karo, 15-16th C.)</p>	<p>שולחן ארוך, יורה דעה ריח:ח</p>
<p>There are those who say that one only blesses for a miracle that deviates from the course of nature, but a miracle that is [just] the course of nature and its outcomes, like if thieves came in the night and one came under threat and was saved, and the like, then one need not bless. And there is someone who disagrees. And it is good to bless without God’s name and kingship.</p>	<p>יש אומרים שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא יוצא ממנהג העולם, אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו, כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצל, וכיוצא בזה, אינו חייב לברך. ויש חולק. וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות:</p>

Nishmat Adam 1:65 (R. Avraham Danzig, 18-19th C.)	נשמת אדם חלק א כלל סה
<p>And [the Abudraham's position] requires investigation. Since we say at the start of HaRoeh (Chapter 9 of Brachot): A man was on his way, and a lion fell upon him, and a miracle occurred for him and he was saved, and Rava said to him, "When you return there, say 'Blessed...who performed a miracle for me, etc.'" And there, it is not mentioned at all that his rescue was miraculous like Ravina's, but simply that he was saved! And still Rava said that he should bless!...</p> <p>[Rather,] in a case of mortal danger, where there is just a step between the person and death - such as if a wall collapsed directly on them, and they were stuck underneath it, such that it is a great miracle that they are not killed...the salvation from death is by way of miracle and divine intervention, and certainly everyone agrees that they should bless.</p> <p>Therefore I instructed my daughter, who had a wall collapse upon her...that when she visits that place, she should bless, "Who did a miracle for me," with God's name and kingship. And so too all of her descendants, her sons and her daughters, should bless, "Who did a miracle for our mother in this place," and her grandchildren should bless, "Who did a miracle to my ancestors," or "our ancestors" if there are several of them.</p> <p>And for the rest of my family, even though they were all in danger, as they too were in close proximity to the falling wall, and all of them were slightly injured, since they were not in mortal danger, they should not say a blessing. And blessed is Hashem who has saved us.</p>	<p>וצ"ע. שהרי אמרינן ריש הרואה: ההוא גברא דהוה אזיל נפל עליה אריה, אתעביד ליה ניסא ואיתצל. א"ל רבא, כי מטית להתם אמור "ברוך שעשה לי נס כו'." והרי שם לא נזכר כלל דהצלה היה בדרך נס כרבינא, רק שניצול, ואפילו הכי אמר רבא שיברך...</p> <p>בסכנת מיתה, שהוא כפסע בינו לבין המות, כגון שנפל עליו ממש חומה, והיה מונח תחתיו, שהוא נס גדול שלא נהרג... ההצלה ממיתה, הוא בדרך נס והשגחה פרטיות, בודאי לכ"ע מברך.</p> <p>ולכן צויתי לבתי, שנפלה עליה החומה...כשתבא לשם, תברך "שעשה לי נס" בשם ומלכות. וכן כל יוצאי יריכה, בניה ובנותיה, יברכו "שעשה נס לאמנו במקום הזה," ובני בנים יברכו "שעשה נס לאבותי" או "לאבותינו" אם יהיו רבים.</p> <p>ולשאר בני ביתי, אף שכלם היו בסכנה ועמדו שם סמוך לנפילת החומה, וכלם נפצעו קצת, כיון שלא היו בסכנת מיתה ממש לא יברכו ברכה זו. וברוך ה' אשר הציל אותנו.</p>

